

Wersja 1	<p style="text-align: center;">Maria Odrowąż, Wrocław O pochodzeniu rodu Odrowąż http://oziemblowski.eu/odrowaz/opracowania/pochodzenierodu.pdf</p>	Luty 2012
----------	--	-----------

O pochodzeniu rodu Odrowążów

"Opracowanie rodu Odrowążów jest koniecznością z punktu widzenia historiografii polskiej. Ród ten bowiem odgrywał poważną rolę w dziejach Polski średniowiecznej po kilkakroć znajdując się u steru państwa i kierując jego losami. Tak było za czasów biskupa Iwona i bratanką jego Sąda Dobiesławica w XIII wieku, a i później w ostatnich latach Kazimierza Wielkiego i za czasów Ludwika, gdy na czoło wysunął się Jan ze Szczekocin, wreszcie w ostatnich latach Jagiełły i za panowania Warneńczyka oraz Kazimierza Jagiellończyka, kiedy rodziny Szczekockich i Sprowskich stały u szczytu potęgi..."¹

Tak pisał we wstępie swojej rozprawy dyplomowej pt. „Ród Odrowążów w wiekach średnich” w 1927 roku historyk Karol Górski (1903-1988). Autorem wcześniejszego opracowania pt. „Pochodzenie i początek rodu Odrowążów” był Antoni Rybarski (1886-1962), który uzyskał tytuł doktora na podstawie swojej rozprawy w 1913 roku. Są też opracowania innych historyków, ale powyższe prace to główne źródła mówiące o rodzie. Odniosę się do informacji o pochodzeniu Odrowążów:

- *Według Długosza przekazu „Odrawansch.....ex Moravia ducens genus”, ród Odrowążów wywodził się z Moraw. I chociaż są w tym temacie rozbieżności w późniejszych interpretacjach (A. Małeckij, F. Piekosiński, W. Semkowicz) o czym dokładnie opisuje w swojej pracy A. Rybarski, to **tradycja Długoszowa jest podstawą, która upoważnia do mówienia o morawsko-czeskim pochodzeniu Odrowążów**,*
- *“Ex Moravia ducens genus, viri providi et facundi, in varium sermonem proclivi”³ tj. Ród wywodzący się z Moraw, mężowie przezorni i wymowni, skłonni do mowy popędliwej.*
- ***Dom Odrowążów „stanął” w Polsce razem z Dąbrówką, żoną Mieszka I a miał go założyć Saul de Końskie, który przyszedł z wielkimi skarbami. Pierwsze przenosiny Saula przypadły na rok 1080, którego syn także Saul z Końskiego, hrabiów tytuł otrzymawszy, pewne dziesięciny dał we wsi swojej ojczystej Końskim, klasztorowi Trzemeszyńskiemu, o czym świadczy list temu klasztorowi dany 1140 lub 1145⁴***
- *Odrawąż (Odrřivous, Oderwons, Oderwanz) - jeden z najstarszych czeskich rodów szlacheckich. Siedzibą rodową była założona przez nich miejscowość Benešov z zamkiem Konopiště w Czechach. Imię Beneš (Benedykt) było ich imieniem rodowym, od którego wzięli nazwisko „Beneszowice”. Około 1062 roku Benesz, syn Drslava, przeniósł się na Morawy, gdzie na terenie księstwa opawskiego założył dwie miejscowości: Dolni Benešov i Horni Benešov. Od morawskich Beneszowiców pochodzą prawie wszystkie górnośląskie rody Odrowążów: panowie z Kravařy*

¹ Karol Górski , "Ród Odrowążów w wiekach średnich", Rocznik Polskiego Towarzystwa Heraldycznego we Lwowie pod red. prof. Władysława Semkowicza, T.VIII, 1926-1927, s.1, Kraków 1928

² Tamże.

³ Jan Długosz, Insignia, 20

⁴ Kasper Niesiecki , Herbarz Polski, T. 7 s. 23-45

Wersja 1	<p style="text-align: center;">Maria Odrowąż, Wrocław O pochodzeniu rodu Odrowąż http://oziembowski.eu/odrowaz/opracowania/pochodzenierodu.pdf</p>	Luty 2012
----------	--	-----------

(Deutsch Krawarn), Tworkowscy z Kravařy (Deutsch Krawarn) Lasotowie i Sedlnicy. Do Polski, według legendy rodowej, miał przybyć Paweł Odrowąż orszaku księżnej Dubrawy, żony Mieszka I. Miał on być protoplastą wszystkich polskich Odrowążów⁵

- Rodzina Beneszowców (XIII w.) rozpadła się na kilka odnóg osiadłych w Czechach, na Śląsku i Morawach. Polscy Odrowążowie byli gałęzią Beneszowców i osiedlili się w sandomierskim i krakowskim. Godło Odrowąż jest identyczne ze znakiem Beneszowców... Pierwsze prace widzą związek rodu z rzeką Odrą (Odrowąż = Oderschlange)... Oba rody łączy wspólne godło herbowe (herb Odrowąż jest rodzimy, ustalony w rodzie Beneszowców – po czesku „Odrivans”) oraz powtarzające się wśród ich członków imiona (Derstaw, Dobiestaw, Dobiesz, Miłostaw, Sąd) oraz tradycja rodowa (dotyczy nazwy). ... Beneszowcy pochodzą z Beneszowa 38 km na płd. od Pragi. W odniesieniu do Odrowążów znaczenie mają Beneszowcy w Opawskim na Morawach Ten ród jest odwiecznie śląski i jego gałąź wyemigrowała ze Śląska i w nowej Ojczyźnie z biegiem lat założyła aż 3 osady o nazwie swego pierwotnego gniazda (Odrowąż Stary, Odrowąż Nowy k. Żarnowca i Odrowążek)⁶
- Inna legenda mówi, że w 1080 roku Władysław Herman ożenił się z Judytą czeską, która ówczesnym zwyczajem z całym dworem przybyła do Polski. **W jej orszaku mógł znajdować się pierwszy Odrowąż.**⁷
- Jest też ciekawa legenda herbu Ogończyk, który jest podobny do herbu Odrowąż. Jan Długosz pisał, że „**Ogończykowie wywodzą się od Odrowążów, a mężowie w tym morawskim rodzie mieli być uprzejmi choć do pijaństwa skłonni**”⁸

Reasumując:

Ród Odrowążów przybył z Moraw, prawdopodobnie w orszaku Dąbrówki lub Judyty czeskiej. Pierwotnym gniazdem rodu był Śląsk opolski, w pobliżu ziemi opawskiej, gdzie posiadali swe posiadłości czeskie rody Odrowążów.

⁵ Roman Sękowski, Herbarz szlachty śląskiej (na podstawie źródeł: Sinapius, t. I s. 876-877 oraz pracy Schneidera B. „Zur Geschichte von Beneschau im Kreises Ratibor. (w:) Oberschlesische Heimat, Bd.1: 1905, str. 65-87) Wyd. Videograf, 2008

⁶ Antoni Rybarski, Pochodzenie i początek rodu Odrowążów, Przegląd Historyczny T.XVIII, Zeszyt 1, 1914 rok, Dwumiesięcznik naukowy wydawany przez TMH w Warszawie pod red. J.K. Kochanowskiego

⁷ M.in. portal www.mogifa.cystersi.pl

⁸ „PAN” czasopismo z listopada 1990 r.